

Nova (meterska) mera in utež.

(Dalje.)

Otte posodne mere.

Jednota posodni meri bode liter. Jeden liter = $\frac{7}{10}$ dunajsk. bokala, ali 3 maslicem, pol frakeljna manj. Kako se bode cena nastavila vinu na litre? Recimo da je vino po 40 kr. bokal, koliko bode veljal 1 liter? V 1 litru je 1 polič, potem še $\frac{1}{2}$ maslica; vino bi bilo tedaj po 25 kr., a liter meri 1 polič $\frac{1}{2}$ maslica in še od pol maslica polovico, to je $\frac{1}{2}$ frakeljna. Če velja pol maslica 5 kr., toraj velja $\frac{1}{2}$ frakeljna 2 $\frac{1}{2}$ kr. Ako se toraj vse skupaj vzame, veljati bo moral liter vina, čegar bokal se toči po 40 kr., 20 kr. in 5 kr. in 2 kr. in pol, to je 27 in pol kr. Vino se bo lahko točilo po 28 kr. ($\frac{40}{10} \times 7 = \frac{280}{10} = 28$ kr. ali $\frac{40}{10} \times 3 = \frac{120}{10} = 12$ kr. manj kakor 40 kr., ker je en liter = $\frac{7}{10}$ dunajskega bokala, vino pa po 40 kr. bokal.)

Kako pa bode na debelo? — Namesto po vedrih, kupovalo se bo vino na debelo po hektolitrih (*cf. Liter pri kupčiji z vinom*). Hektoliter je posoda, ki ne meri popolnoma 2 vedri, ampak 1 vedro in 3 četertinke = 70 bokalov, ali pol hektolitra = 35 dunajsk. bokalom. Pri pol hektolitru se bode plačalo pol vedra, 1 četertinko vedra in še pol četertinke. Recimo da vedro vina velja 16 gl., bode veljalo pol hektolitra 14 gl., t. j. polovica od 16 = 8, polovica od 8 = 4, in pol od 4 = 2, tedaj 14 gl.

Tudi žito se bode le po litrih in hektolitrih merilo. — Hektoliter bo meril več kakor 1 vagan in sicer pol vagana ali 1 mernik več. Hektoliter bo meril nekaj več od 3 mernikov (1 hktl. = 1.62636 ali približno 1 $\frac{5}{8}$ vag.) Za 1 hektoliter se bo tirjalo toliko, kolikor poprej za 1 vagan in še za pol vagana. Kdor je n. pr. pšenico prodajal po 6 gl. vagan, bode dobil za 1 hektoliter 9 gl. Ravno tako bodemo mogli za 1 hektoliter žita toliko plačati, kakor bi bili poprej mogli za 1 in pol vagana.

(Konec prih.)

Prirodopisje.

(Dalje)

Učno postopanje. Veliko a brez posebne koristi so se prepirali o tem, kako naj se pri prirodopisnem nauku postopa ali sintetično ali analitično. Nekateri začnejo s posameznim in pridejo potem do celote, tedaj od plemen do podrazredov, razredov, redov in glavnih versta živalstva, rastlinstva in rudninstva (sintetično), drugi pa začnejo s splošnim prirodopisjem, s celoto in stopajo od redov do razredov in plemen (analitična